

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»**

Факультет педагогічний

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія соціальної роботи

Освітня програма Соціальна робота

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “__” __ 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія соціальної роботи
Викладач (-і)	Сабат Н. В.
Контактний телефон викладача	096-9424163
E-mail викладача	nadiya.sabat@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота
Обсяг дисципліни	90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?
Консультації	Очні консультації: вівторок 13.30 – 15.00.
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Історія соціальної роботи» вивчається студентами спеціальності 231 «Соціальна робота», освітня програма «Соціальна робота» на першому курсі (I семестр). Дисципліна спрямована на ознайомлення студентів із основними поняттями, що стосуються організаційних основ соціальної роботи в Україні та історії сучасного світу; ознайомлення з методами й формами соціальної роботи, котра проводиться з різними категоріями і групами населення; аналіз особливостей системної побудови соціального забезпечення.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>вивчення студентами теоретичних й методологічних засад соціальної роботи, її історичного коріння, традицій, вітчизняного і зарубіжного досвіду, сучасних завдань, методів організації соціального захисту населення.</p>	
4. Компетентності	
<p>Дисципліна спрямована на формування:</p> <p>загальних компетентностей (володіння культурою мислення, здібність до узагальнення, аналізу, сприйняття інформації; готовність до толерантного сприйняття соціальних і культурних відмінностей, поваги до досвіду поколінь; здатність розуміти рушійні сили і закономірності історичного процесу, місця людини в історичному процесі, використовувати навички публічної мови, ведення дискусії і полеміки; усвідомлення соціальної значимості своєї майбутньої професії, наявність мотивації до здійснення професійної діяльності);</p> <p>спеціальних фахових предметних компетентностей (виявляти й оцінювати ситуацію; за необхідності розпочати, посилити, відновити, захистити чи довести до логічного завершення стосунки між людьми; оцінювати проблему, поставлену мету і способи її досягнення; вміти розробити план дій, спрямованих на відновлення або розвиток життєвих ресурсів і благополуччя людини; володіти організаторськими здібностями, високою загальною культурою, педагогічним хистом, бути комунікабельним, товаришським, співчутливим, готовим до самопожертви; приймати рішення на основі нормативно-правових норм законодавства України у процесі соціальної роботи; реалізовувати наукову та культурну спадщину світової цивілізації; розглядати культурологічні проблеми сучасності з позиції вшанування традицій і звичаїв народу).</p>	
5. Результати навчання	
<p><i>Знання:</i></p> <p>теоретичних й методологічних засад соціальної роботи, її історичні корені, традиції, вітчизняний і зарубіжний досвід, сучасні завдання, методи організації соціального захисту населення</p> <p><i>Уміння і навички:</i></p> <p>виявляти й оцінювати ситуацію за необхідності розпочати, посилити, відновити, захистити чи довести до логічного завершення стосунки між людьми; оцінювати проблему, поставлену мету і способи її досягнення; вміти розробити план дій, спрямованих на відновлення або розвиток життєвих ресурсів і благополуччя людини; володіти організаторськими здібностями, високою загальною культурою, педагогічним хистом, бути комунікабельним, товаришським, співчутливим, готовим до самопожертви; приймати рішення на основі нормативно-правових норм законодавства України у процесі соціальної роботи; реалізовувати наукову та культурну спадщину світової цивілізації; розглядати культурологічні проблеми сучасності з позиції вшанування традицій і звичаїв народу.</p>	

6. Організація навчання курсу					
Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
Лекції			12		
семінарські заняття / практичні / лабораторні			18		
самостійна робота			180		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ Вибірковий		
Перший (15 тижнів)	Соціальна робота	Перший	Нормативний		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Модуль 1. Історія соціальної роботи в різні історичні періоди					
Тема 1. Соціальна допомога у стародавніх суспільствах	Лекція	6, 7, 22, 28, 29, 33, 36	Опрацювання лекційного матеріалу та завдань для самостійного та практичного опрацювання (2-4 години)	Максимальна оцінка – 5 балів	один тиждень
Тема 2. Соціальна допомога у Західній Європі за часів раннього (V–X століття) та класичного (XI–XV) середньовіччя	Лекція-бесіда	6, 23, 28, 29, 33, 36	Опрацювання лекційного матеріалу та завдань для самостійного та практичного опрацювання (2-4 години)	Максимальна оцінка – 5 балів	один тиждень
Тема 3. Родоплемінні й громадські (общинні) форми допомоги та взаємодопомоги у слов'ян до кінця X ст.	Семінарське заняття	6, 28, 29, 33, 36	Опрацювання лекційного матеріалу та завдань для самостійного та практичного опрацювання (2-4 години)	Максимальна оцінка – 5 балів	один тиждень
Тема 4. Княжа та церковно-монастирська підтримка нужденних в Україні-Русі у X–XIII століттях	Інтерактивне практичне заняття, робота в групах	3, 6, 8, 9, 28, 29, 33, 36	Опрацювання лекційного матеріалу та завдань для самостійного та практичного опрацювання (2-4 години)	Максимальна оцінка – 5 балів	два тижні
Тема 5. Церковна, державна, світська соціальна допомога в XIV – першій половині XVII ст.	Лекція, семінарське заняття	3, 6, 8, 9, 28, 29, 33, 36, 39	Опрацювання лекційного матеріалу та завдань для самостійного та практичного опрацювання	Максимальна оцінка – 5 балів	два тижні

			(2-4 години)		
Тема 6. Державна опіка у другій половині XVII – першій половині XIX століть	Семинарське заняття	3, 6, 8, 9, 28, 29, 33, 34, 36, 37, 40-42	Опрацювання лекційного матеріалу та завдань для самостійного та практичного опрацювання (2-4 години)	Максимальна оцінка – 5 балів	два тижні
Тема 7. Державний і приватний соціальний захист з другої половини XIX ст. до 1917 р.	Лекція, семинарське заняття	1, 2, 5, 6, 8, 9, 12, 14, 15, 16, 18, 20, 28, 29, 33, 36	Опрацювання лекційного матеріалу та завдань для самостійного та практичного опрацювання (2-4 години)	Максимальна оцінка – 5 балів	два тижні
Тема 8. Державне соціальне забезпечення у колишньому СРСР	Лекція, семинарське заняття	6, 8, 9, 10, 28, 21, 24-27, 29, 33, 36	Опрацювання лекційного матеріалу та завдань для самостійного та практичного опрацювання (2-4 години)	Максимальна оцінка – 5 балів	два тижні
Тема 9. Соціальна робота у незалежній Україні	Лекція, семинарське заняття, робота в групах	4, 6, 11, 13, 28, 29-33, 36	Опрацювання лекційного матеріалу та завдань для самостійного та практичного опрацювання (2-4 години)	Максимальна оцінка – 5 балів	два тижні

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Вид контролю – іспит. Максимальна оцінка – 100 балів, з них – 50 балів за написання письмового екзамену та 50 балів – за практичні заняття (25 балів за поточне оцінювання, 20 балів – за контрольну роботу та 5 балів – самостійну роботу.
Семинарські заняття	Максимальна оцінка - 50 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань

8. Політика курсу

Неприпустимі плагіат та списування.

Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Пропущені заняття студент відпрацьовує, індивідуально виконуючи передбачену у плані лекційного чи практичного занять роботу. Для цього використовуються:

- усне опитування;
- перевірка письмових завдань;
- заслуховування і перегляд відео-презентацій;
- перевірка виконаної, передбаченої програмою курсу самостійної роботи.

Допуском до іспиту є відвідування більше 50 % занять, пройдене тестування на платформі дистанційного навчання, виконання самостійної роботи.

9. Рекомендована література

1. Андрійв В. Соціальне страхування: історія проблеми. *Соціальний захист*. 1999. № 2. С. 43–51.
2. Андрущенко Т. Щедрість Симиренківського роду. *Сучасність*. 2000. 9 вересня. С. 126–132.

3. Багацький В., Голод І. Меценатство в Україні (ІХ-ХVІІІ ст.). *Українська культура*. 1993. № 11–12. С. 3.
4. Бойко Л. Добродійність (Про мецената з Голландії Фрея Доумена). *Дністрова Хвиля*. 2001. 23 листопада.
5. Витвицький В. Гетьман Кирило Розумовський – музичний меценат. *Культура і життя*. 2002. 15 травня.
6. Горілий А. Г. Історія соціальної роботи: навчальний посібник. Тернопіль : Астон, 2004. 174 с.
7. Грига І. М., Іванова О. Л. Культурні передумови виникнення соціальної роботи в Україні. *Соціальна політика і соціальна робота*. № 2,3 (3,4). 1997.
8. Добродійність в Україні: минуле, сучасне, майбутнє / автор-упорядник В. Халецький. Київ, 1998. 54 с.
9. Жінки в історії соціальної роботи: колективна монографія / Н. Коляда та ін.; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, ф-т соц. та психолог. освіти, каф. соц. педагогіки та соц. роботи, Гендерний центр. Умань : ВПЦ “Візаві”, 2018. 252 с.
10. Зінченко А. Безпритульність як соціальне явище (до історії розв’язання проблеми). *Соціальна політика і соціальна робота*. 1998. № 1-2. С. 78–85.
11. Зіць В. Іван Стебельський – меценат освіти і церкви. *Літопис Бойківщини*. 2004. № 1. С. 27–31.
12. Калениченко Н. П., Ільченко Ж. Д. Роль земств у впровадженні навчання рідною мовою в народній школі України (кінець ХІХ–початок ХХ ст.). *Український історичний журнал*. 1994. № 1.
13. Козаченко С. Інколи “подайте” є професією: жебрацтво. *Урядовий кур’єр*. 2002. 23 лютого. С. 9.
14. Корж Л. Династії меценатів у долі української освіти [Терещенки, Харитоненки, Алчевські]. *Шлях освіти*. 2001. С. 36–39.
15. Корнієнко Н. Український слід подружжя Ханенків. *Українська газета*. 2002. № 11. С. 5.
16. Кравченко І. Платон Симиренко – підприємець і меценат. *Урядовий кур’єр*. 1999. 5 червня. С. 10.
17. Кубіцький С. О. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах в схемах і таблицях: навчальний посібник Київ : ДАКККіМ, 2010. 124 с.
18. Курей В. Симиренко сад благодійності. *Урядовий кур’єр*. 2002. 26 жовтня. С. 14.
19. Курінна Т. Благодійницька діяльність родини Симиренко у ХІХ – на початку ХХ ст. *Історія України*. 2002. № 11 (березень). С. 4–6.
20. Литовченко В. Скарб Василя Тарновського. *Україна молода*. 2002. 5 червня.
21. Людяність у нелюдяний час / упоряд. В. С. Тилішак, В. М. Яременко. Львів : Часопис, 2013. 236 с.
22. Мартіросян Л. А. Релігія як чинник формування традицій соціального виховання в епоху античності: Стародавня Греція. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. Серія “Педагогічні науки”*. 2012. № 8. С. 14–20.
23. Мигович І. Історичні корені й традиції благодійництва. *Соціальний захист*. 1996. № 4. С. 78–87.
24. Надточій Б. Пенсійне страхування в Україні: історичний аспект. *Соціальний захист*. 2000. № 3. С. 54–58.
25. Надточій Б., Яценко В. Пенсійне забезпечення в Україні: історичний аспект. *Україна: аспекти праці*. 2000. № 1. С. 8–15.
26. Ніколаюк Т. Соціальне забезпечення робітників України у 1929-1934 рр. *Соціальний захист*. 1999. № 2. С. 74–76.
27. Ніколаюк Т. Функціонування деяких складових системи соціального захисту робітників України у 1934-1938 рр. *Соціальний захист*. 1999. № 7. С. 59–62.
28. Поліщук В. А., Янкович О. І. Історія соціальної педагогіки та соціальної роботи: курс лекцій. Тернопіль : ТДПУ, 2009. 256 с.
29. Попович Г. М. Соціальна робота в Україні і за рубежом: навчально-методичний посібник. Ужгород : Гражда, 2000. 134 с.
30. Сидожевський М. Українські меценати: традиція і перспектива. *Книжковий огляд*. 2002. № 6. С. 20–21.
31. Слабошпицький М. Скільки людина може, якщо вона – Петро Яцик. *Літературна Україна*. 2001. 2001. 12 липня.
32. Слабошпицький М. С. Українські меценати: нариси з історії української культури : навчальне

- видання. Ярославів Вал : М. П. Коць, 2001. 328 с.
33. Соціальна робота в Україні: навчальний посібник / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін. Київ : ДЦССМ, 2004. 256 с.
  34. Титаренко Л. Родина Смиренків. *Голос України*. 2002. 24 грудня. С. 20–21; 25 грудня. С. 4.
  35. Грубич С. Ю., Швець В. Є. Формування системи соціального забезпечення. Історія соціальної роботи страхування (про пенсійну систему в США, Англії, Швеції). *Фінанси України*. 2000. № 2. С. 110–114.
  36. Фурман В., Підгурська М. Історія соціальної роботи: навчальний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 174 с.
  37. Хижняк З. Києво-Могилянська академія в XVII–XVIII ст. Київ : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2012. 223 с.
  38. Хорунжий Ю. Українські меценати: Добродійність – наша риса. Київ : видавничий дім “КМ Академія”, 2001. 137 с.
  39. Черняхівська П. Меценатство гетьмана І. Мазепи. *Пам’ять століть*. 2000. № 4. С. 39–50.
  40. Шапаренко В. Меценатська діяльність родини Галаганів. *Хроніка*. 2000-2001. Вип. 41-42. С. 386–394.
  41. Шапаренко В. Чернігівські меценати Галагани. *Українська культура*. 2002. № 7. С. 19.
  42. Шудрик І. Династія Харитоненків і Православна церква. *Людина і світ*. 2002. № 7–8. С. 30–33.

Викладач Сабат Н. В.